

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 93 illiyinə həsr edilmişdir

GƏNC TƏDQIQATCILARIN IV BEYNƏLXALQ ELMI KONFRANSI

Qafqaz Universiteti, 29-30 Aprel 2016, Bakı, Azərbaycan

Materiallar

- II KİTAB -

Filologiya elmləri

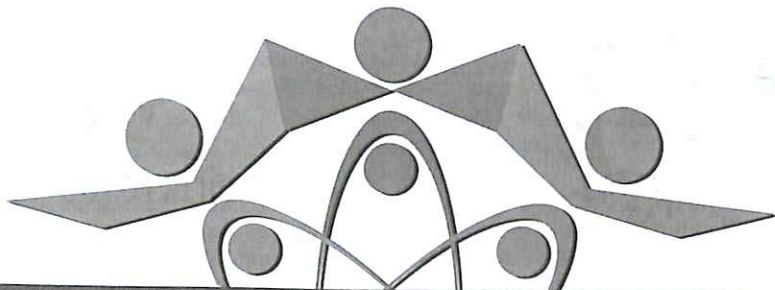

Tarix və hüquq elmləri

29-30 Aprel 2016-cı il,
Bakı, Azərbaycan

Dedicated to the 93rd Anniversary of the National Leader of Azerbaijan, Heydar Aliyev

IV INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE OF YOUNG RESEARCHERS

Qafqaz University, 29-30 April 2016, Baku, Azerbaijan

CONFERENCE COMMITTEES

CONFERENCE CHAIRS

Co-chairs:

Prof. Dr. Ahmet Saniç

Rector,
Qafqaz University

Co-chairs:

Prof. İsaخان Vəliyev

Head of the office (Counsellor),
The Knowledge Foundation under the
President of the Republic of Azerbaijan

Deputy Chairman:

Prof. Niftalı Qocayev

Vice Rector,
Qafqaz University

GENERAL CHAIR

Assoc. Prof. Babək Abbasov

Qafqaz University, Azerbaijan

SCIENTIFIC COMMITTEE

Akad. Bahadır Tağıyev, Aviasia Academy

Prof. Cihan Bulut, Qafqaz University

Prof. Xəlil İsmayilov, Qafqaz University

Prof. Akif Hüseynli, Qafqaz University

Prof. Əjdər Ağayev, Qafqaz University

Prof. Fəxrəddin İsayev, Qafqaz University

Prof. Həmzəğa Orucov, Qafqaz University

Prof. Minaxanım Nuriyeva, Qafqaz University

Prof. Ömer Okumuş, Qafqaz University

Prof. Şahin Xəlilli, Qafqaz University

Prof. Eldar Məsimov, Baku State University

Prof. Səcidə Əbdülvahabova, Baku State University

Prof. Eldar Qocayev, Azərbaycan Texniki University

Prof. Əhməd Abdinov, Baku State University

Prof. Vaqif Salmanov, Baku State University

Prof. Rəna Qasımova, Baku State University

Prof. Məmmədəli Ramazanlı, Baku State University

Prof. Namiq Əhmədov, Baku State University

Prof. Larisa İsmayilova, Baku State University

Prof. Rauf Cəfərov, Baku State University

Prof. Ralfrəd Həsənov, Baku State University
Prof. İzzət Əfəndiyeva, Baku State University
Prof. Elşad Qurbanov, Baku State University
Prof. Fərhad Rüstəmov, Baku State University
Prof. Yusif Nurullayev, Baku State University
Prof. Rəsim Məmmədov, Baku State University
Prof. İsmayıl Əliyev, Baku State University
Dos. Ağamalıyev Əmrulla, Baku State University
A.B.Тарасюк, НИИ фармакологии, Москва,
A.K. Шаўтан, Московский Государственный Унив.
B. Новоселецкий, Московский Государственный Унив.
Dos. Тəyyar Mustafəyev, Qafqaz University
Dos. Mayis Əzizov, Qafqaz University
Dos. Ədalət İbadov, Qafqaz University
Dos. Həzi Eynalov, Qafqaz University
Dos. Kadir Demirkıran, Qafqaz University
Dos. Abzetdin Adamov, Qafqaz University
R. Əhmədov, USA/ University of Colorado at Boulder
Anar Rustamov, Goethe-University Frankfurt
N. Bayramov, Bonn University, Germany
Y. Şahin, Atatürk University, Turkey
Dos. Yusif Abdullayev, Qafqaz University
Dos. Ali Şahintaş, Qafqaz University
Dos. Bayram Gündoğdu, Qafqaz University
Dos. Ətrabə Gül, Qafqaz University
Dos. İslam Hüseynov, Qafqaz University
Dos. M. Mustafa Gül, Qafqaz University
Dos. Nərminə Əliyeva, Qafqaz University
Dos. Rakib Əfəndiyev, Qafqaz University
Dos. Seyran Qayıbov, Qafqaz University
Dos. Altay İsmayilov, Qafqaz University
Dos. Fərhad Mehdiyev, Qafqaz University
Dos. Murad İsgəndərov, Qafqaz University
Dos. Nihal Barxalova, Baku State University
Dos. Tahirə Quliyeva, Baku State University
Dos. Firudin Sultanov, Qafqaz University
Dos. Bilal Dədəyev, Qafqaz University
Dos. Ceyhun Mahmudlu, Qafqaz University
Dos. Ceyhun Mikayılov, Qafqaz University
Dos. Mübariz Yolçiyev, Qafqaz University
Dos. Sərvər Qurbanov, Qafqaz University
Dos. Rasim Abutalıbov, Qafqaz University
Dos. Fəxri Həsənov, Qafqaz University

Dos. Namiq Dərvişov, Baku State University
Dos. Gülşən Ağayeva, Baku State University
Dos. Lalə Hacıyeva, Baku State University
Tural Bədirxanlı, ABŞ
F.A. Mikailzadə, Gebze Technical University, Turkey
V.F. Valeev, Kazan Physical-Technical Institute of RAS
Dr. Adil Aminov, Qafqaz University
Dr. Ali Berekət, Qafqaz University
Dr. Anar Qocayev, Qafqaz University
Dr. Arzu Məmmədova, Qafqaz University
Dr. Cəmil Məmmədov, Qafqaz University
Dr. Elmar İmanov, Qafqaz University
Dr. Niyaməddin Haşimov, Qafqaz University
Ramil Mirzeagayev, University of Bonn/ Germany
Dr. Ramil Rzayev, Qafqaz University
Dr. Serkan Dursun, Qafqaz University
Dr. Setter Durmaz, Qafqaz University
Elm. Dr. Təranə Hacıyeva, Qafqaz University
Dr. Vüqar Musayev, Qafqaz University
Dr. Emin Ağayev, Qafqaz University
Dr. Rəşad Səlimov, Qafqaz University
Dr. Samir Quliyev, Qafqaz University
Dr. Elçin Süleymanov, Qafqaz University
Dr. Abdülkerim Üregen, Qafqaz University
Dr. Uğur Arif Bölek, Qafqaz University
Dr. Anar Rza, Qafqaz University
Dr. Qahir Mikayılov, Qafqaz University
Dr. Ağamir Əsgərov, Qafqaz University
Dr. Elvin Əlirzayev, Qafqaz University
Dr. Şönlə İsayeva, Qafqaz University
Dr. Nəriman Qaraxani, Qafqaz University
Etibar Seyidzadə, Qafqaz University
Pərviz Həsənov, Qafqaz University
Əli Həsənov, Qafqaz University
Əhəd Məmmədov, Qafqaz University
Anar Rüstəmov, Qafqaz University
Anar Xocayev, Qafqaz University
Toftiq Həsənov, Qafqaz University
Elvin Məmmədov, Qafqaz University
Cavanşir Salmanov, Qafqaz University
Xanlar Heydərov, Qafqaz University
Yaşar Etibarlı, Qafqaz University
Sənnur Əliyev, Qafqaz University

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Erdal Karaman, Qafqaz University
Dr. Sonaxanım Sadiq, Qafqaz University
Şəfaq Əlizadə, Qafqaz University
Nuranə Həmidova, Qafqaz University
Dos. Muharrem Kaplan, Qafqaz University
Dos. Nasimi Kamalov, Qafqaz University
Dos. Baba Qasimov, Qafqaz University
Dos. Rəna Abbaslı, Baku State University
Dos. Svetlana Demühəmmədova, Baku State University
Dos. Gülnarə Haqverdiyeva, Baku State University
Dr. Hümbət Əliyev, Qafqaz University
Dr. Anar Eyvazov, Qafqaz University

Dr. Anar Məcidov, Qafqaz University
Dr. Sait Şimşək, Qafqaz University
Dr. Yaqub Əliyev, Qafqaz University
Dr. Venera Süleymanova, Qafqaz University
Dr. Mehmet Çınar, Qafqaz University
Dr. Nusrət Şıxbabayev, Qafqaz University
Şoqiyyə Qocayeva, Baku State University
Amil Babayev, Qafqaz University
Mustafa Alagözoğlu, Qafqaz University
Polad Poladov, Qafqaz University
Nüsrət Quliyev, Qafqaz University
Şahriyar Əliyev, Qafqaz University
Nicat Qasimov, Qafqaz University
Mehman Əhmədov, Qafqaz University
Namiq Abbasov, Qafqaz University
Asaf İsgəndərli, Qafqaz University
Ülkər Ağayeva, Baku State University
Mübariz Məmmədov, Baku State University
Gülbiçə Abdulayeva, Qafqaz University
Nərimin Salmanova, Qafqaz University
Süheyla Bəhlulzadə, Qafqaz University
Parvin Məmmədli, Qafqaz University
Nargilə Məmmədova, Qafqaz University
Aysel Talıbova, Qafqaz University
Göyçək Eminli, Qafqaz University
Könül Məmmədova, Qafqaz University
Xanum Fətullayeva, Qafqaz University
Rıdvan Mahmut İnce, Qafqaz University
Yeşar Cəfərli, Qafqaz University
Elxan Həsənov, Qafqaz University
Seymur Həsənov, Qafqaz University
David Misirli, Qafqaz University
Tarlan Hamzayev, Qafqaz University
Rauf Süleymanlı, Qafqaz University

DESIGN

**Sahib Kazimov, İlham Aliyev,
Rauf Suleymanli, Tarlan Hamzayev**

ISBN: 978-9952-468-61-8

All rights reserved.

Copyright © Qafqaz University, 2016

Address: Khirdalan city, Hasan Aliyev Street 120, AZ0101, Absheron - Baku / Azerbaijan

Tel: (+99412) 349 99 66, Fax: (+99412) 448 28 61/67

e-mail: info@qu.edu.az, elmishobe@qu.edu.az

www.qu.edu.az, www.yric.az

HEYDƏR ƏLİYEVİN NEFT STRATEGİYASININ ÖLKƏNİN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFINDA ROLU <i>Gülnar TƏHMƏZLİ</i>	1670
ЗНАЧЕНИЕ РЕЛИГИИ В ВИЗАНТИЙСКО-САСАНИДСКОМ ГЕОПОЛИТИЧЕСКОМ ПРОТИВОСТОЯНИИ: НА ПРИМЕРЕ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ АЛБАНИИ (ПО МАТЕРИАЛАМ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ИСТОРИОГРАФИИ) <i>Ламия КАФАР-ЗАДЕ</i>	1672
İKİNCİ DÜNYA MÜHARİBƏSİ İLLƏRİNDƏ DÜNYA XALQLARININ FAŞİZM ƏSARƏTİNDƏN AZAD OLUNMASINDA AZƏRBAYCANLILARIN ROLU <i>Xəlida İBRAHİMOVA</i>	1674
ANTİK DÖVRDƏ AZƏRBAYCAN ALBANİYASININ SƏRHƏDLƏRİ <i>Ellada BƏKİROVA</i>	1675
ORTA ƏSR BEYLƏQAN ŞƏHƏRİNİN TARİXİ-ARXEOLÖJİ CƏHƏTDƏN ÖYRƏNİLMƏ TARİXİ HAQQINDA <i>Şəfəq AĞAYEVA</i>	1677
ERKƏN ORTA ƏSRLƏRDƏ QARABAĞ ƏRAZİSİNDƏ DULUSÇULUĞ SƏNƏTİ <i>Z.N. QƏHRƏMANOVA</i>	1678
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT RAYON ELEKTRİK STANSİYASININ TARİXİ HAQQINDA <i>Vüsəla MÖVLAYEVA</i>	1679
İSLAMIN AZƏRBAYCANA GƏLİŞ TARİXİ <i>Elnur MUSTAFAYEV</i>	1681
ERMƏNİ DAŞNAKLARIN 1918-1920-Cİ İLLƏRDƏ NAXÇIVANDA TÖRƏTDİKLƏRİ SOYQIRIMLAR <i>Mehman ŞABANOV</i>	1683
ДЕПОРТАЦИИ НАРОДОВ В СССР <i>Günel TAĞIZADƏ</i>	1684
„NO DISH WITHOUT FISH!“ – THE SCIENTIFIC MYTHOLOGY OF RATIONAL NUTRITION IN SOCIALIST ROMANIA <i>Ella STINIGUȚĂ</i>	1686
MONQOLLAR DÖVRÜ İSLAM TARİXŞÜNASLIĞININ XÜSUSİYYƏTLƏRİ <i>Arzu XASIYEVA</i>	1688
I ŞAH ABBASIN DÖVRÜNDƏ SƏFƏVİ DÖVLƏTİNİN AVROPA DÖVLƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏLƏRİ <i>Sevinc İSMAYİLOVA</i>	1689
TÜRK TARİXÇİSİ CƏFƏR BARLASIN “HİCRƏTDƏKİ DAĞİSTAN” ƏSƏRİNDƏ AZƏRBAYCANLI MÜHACİRLƏR <i>Vidadi UMUDLU</i>	1691
AZƏRBAYCANDA ARXEOLÖGİYA ELMİNİN İLKİN SƏNƏD-İNFÖRMASİYA MƏNƏLƏRİ VƏ ONLARIN SƏCİYYƏVİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ <i>Yasəman SADIQOVA</i>	1692
MAHMUD KAŞĞARININ “DİVANÜ LÜĞAT-İT-TÜRK” ƏSƏRİNDƏ MƏNƏVİ MƏDƏNİYYƏT (XALQ TƏBABƏTİ, MUSİQİ, XALQ TƏQVİMİ VƏ XALQ BAYAMLARI) <i>Pərinaz SADIQLI</i>	1693
THE IMPORTANCE OF GOYTEPE NEOLITHIC POTTERY IN THE STUDY OF DEVELOPMENT OF EARLY POTTERY PRODUCTION IN THE SOUTH CAUCASUS <i>Vəleh ALAKBAROV</i>	1695
QƏDİM TÜRK TAYFASI – KƏNGƏRLİLƏR <i>İlqar HACIYEV</i>	1696
ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN MÜSTƏQİLLİYİN QORUNUB SAXLANILMASI VƏ MÖHKƏMLƏNDİRİLMƏSİNDƏ ROLU <i>Nigar QAYBALIYEVA</i>	1699
KARMELİT XRONİKASINDA ŞAH SƏFİNİN HAKİMİYYƏTİ İLLƏRİNDƏ KATOLİK MISSIONERLƏRİNİN FƏALİYYƏTİ <i>Sevinc MƏLİKZADƏ</i>	1700

XVIII-XIX ƏSRLƏRDƏ RUSİYA İMPERİYASININ İŞGƏLÇİLİQ PLANLARINDA DƏRBƏND XANLIĞI <i>Mahira ƏZİZOVA</i>	1702
AMERİKA BİRLƏŞMİŞ ŞTATLARINDA ERMƏNİ DİASPORU VƏ LOBBİSİ <i>İlkin HƏSƏNOV</i>	1703
ETNİK-MİLLİ MÜXTƏLİFLİYİMİZ ZƏNGİN LİYİMİZDİR <i>Günəl BAXIŞOVA</i>	1705
QLLOBALLAŞMA DÖVRÜNDƏ MULTİKULTURALİZM DƏYƏRLƏRİNİN ƏHƏMİYYƏTİ <i>Raisə CƏFƏROVA</i>	1706
TƏHSİL MİLLƏTİN GƏLƏCƏYİDİR <i>Bənövşə CƏLALZADƏ</i>	1708
XX ƏSRİN ƏVVƏLLƏRİNDƏ BÖYÜK BRİTANİYANIN AZƏRBAYCAN SİYASƏTİ <i>Ülviyyə HÜSEYNOVA</i>	1709
CƏLALİLƏR HƏRAKATI ƏRƏFƏSİNDƏ OSMANLI İMPERİYASININ SOSIAL-İQTİSADI VƏZİYYƏT <i>Amanə KƏRBƏLAYEVA</i>	1711
AZƏRBAYCAN MEMARLIĞININ TARİXİ SAHƏ ÜZRƏ SƏNƏD KÜTLƏSİNİN OBYEKTİ KİMİ <i>Günəl HACIYEVA</i>	1711
İSLAM DİNİNİN AZƏRBAYCANDA TOLERANTLIQ ƏNƏNƏLƏRİNİN FORMALAŞMASINA TƏSİRLƏRİ <i>Piri AXUNDOV</i>	1713
ORTA ƏSRLƏRDƏ DAŞKƏSƏNDƏ METALIŞLƏMƏ SƏNƏTİ <i>Vüsala AXUNDOVA</i>	1715

2. LAW..... **1717**

ОСОБЕННОСТИ КОНСТИТУЦИОННОЙ РЕФОРМЫ <i>Рейхан ДЖАФАРОВА</i>	1718
AZƏRBAYCAN VƏ TÜRKİYƏ TƏBBİ QAZ BAZARIN HÜQUQİ BAXIMDAN MÜQAYİSƏLİ TƏHLİLİ <i>Sara ƏLİYEVA</i>	1719
AZƏRBAYCAN BANK SİSTEMİNDƏ ƏLAVƏ KREDİT KARTININ TƏTBİQİNDƏN QAYNAQLANAN BƏZİ PROBLEMLƏR <i>Sevinc NOVRUZOVA</i>	1722
MİKROOBYEKT LƏRİN KRİMİNALİSTİK TƏSNİFATI. MİKROOBYEKT LƏR İNFORMASİYA MƏNBƏYİ KİMİ <i>Aysel ƏLİYEVA</i>	1723

AZƏRBAYCANDA ARXELOGİYA ELMİNİN İLKİN SƏNƏD- İNFORMASIYA MƏNBƏLƏRİ VƏ ONLARIN SƏCİYYƏVİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Yasəmən SADIQOVA

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar institutu
AZƏRBAYCAN

Ölkəmiz sivilizasiyanın ən qədim ocaqlarından biridir. Azərbaycan ərazisində aparılan arxeoloji və etnoqrafik tədqiqatlar və bu tədqiqatlar nəticəsində üzə çıxan zəngin maddi mədəniyyət nümunələri bunu deməyə əsas verir. Tədqiqatçılar tərəfindən erkən əkinçilik mədəniyyətinə aid yaşayış məskənləri, tunc dövrünün şəhərləri, antik və orta əsrlərə aid abidələr aşkar edilmişdir.

Azərbaycanda ilk arxeoloji qazıntılar XIX əsrin ortalarından aparılmağa başlandı. Qeyri arxeoloqlar tərəfindən aparılan ilk qazıntılar zamanı Azərbaycan tarixinin son tunc və erkən dəmir dövrünün materialları üzə çıxmışdır. Bu dövrdə arxeoloji tədqiqatlar systemsiz şəkildə aparılmış, tapılan nümunələr avropa muzeylərində göndərilmiş və heç bir elmi nəticə əldə edilməmişdir. Tədqiqatların gedişi və onların nəticələri haqqında məlumatlar, siyahılar, çöl gündəlikləri, fond materialları, arxiv sənədləri, elmi hesabatlar, elmi məqalələr və bibliografik göstəricilərdə öz əksini tapmışdır. Bu sənədlər tarix elminin tərkib hissəsi olan arxeologiyanın sənəd kütləsinin formalaşmasında xüsusi yer tutur. Azərbaycanda arxeologiya elminin ilk sənəd-informasiya mənbələri, nə də ümumilikdə informasiya təminatı heç bir tədqiqat işinin obyektı olmamışdır.

Adları sadalanan mövcud sənəd növləri Azərbaycanda arxeologiya elminin ilk sənəd-informasiya mənbələridir. Azərbaycanda arxeologiya elminin ilk sənəd kütləsinin formalaşmasında başqa millətlərdən olan səyyah və tədqiqatçıların əsərləri mühüm rol oynayır. İsveçrəli səyyah Dyubua de Monperenin "Qafqaz ətrafında səyahət" adlı 6 cildlik əsəri (Voyage autour du Caucase, chez les Tcherkesses et les Abkhases, en Colchide, en Géorgie, en Arménie et en Crimée.- Paris), Lerik rayonu ərazisində qazıntı işləri aparan həvəskar fransız arxeoloqu Jak de Morqanın "İranda elmi ezamiyyə" (Mission scientifique en Perse), rus alimi K.Nikitinin "Qafqaz xalqlarının təsviri üçün materialların məcmuəsi"ndən əsr etdirdiyi "Naxçıvan şəhəri və Naxçıvan qəzası" adlı əsərində Naxçıvan, Bərdə, Göygölm (Xanlar), Şəmkir və s. bölgələrdə aparılan qazıntılar haqqında məlumatlar və memarlıq abidələrinin təsvirləri öz əksini tapmışdır.

Avropa ölkələrindən, Rusiyadan Azərbaycana işləməyə gəlmiş digər müxtəlif peşə sahibləri ayrı-ayrı ərazilərdə qazıntılar aparmış, görülən işlər və əldə etdikləri nəticələr haqqında öz diyllərində

hesabat təqdim etmişlər. Arxeoloji ədəbiyyat kütləsinin ilkin mənbələri hesab edilən, xarici dildə yazılan bu hesabatları Qafqaz xalqlarının tədqiq edən arxeoloq və etnoqraflardan T.S. Passek və B.A.Latının tərcümə edərək ümumiləşdirib “Очерки до-истории Северного Азербайджана” adlı altına nəşr etdirmişdilər. Adı çəkilən əsərdə V.Belk, A.Bayern, A.Berje, E.Resler, Q.O. Rozendorf, A.A.İvanovski və s. tədqiqatları haqqında məlumat verilir. Alman, fransız, rus mənşəli bu tədqiqatçılar ilk tunc və erkən dəmir dövrünə aid qəbir abidələrində arxeoloji tədqiqat işləri aparmış və tapılan maddi mədəniyyət nümunələrini öz ölkələrindəki muzeylərə göndərmişlər. Arxeoloji araşdırma aparən tədqiqatçılar öz yekun hesabatlarını 1859-cu ildə təsis edilmiş “Imperator Arxeologiya Komitəsinin hesabatları”nda nəşr etdirirdilər.

XX əsrin 20-ci illərindən sonra elmin digər sahələrində olduğu kimi arxeologiya elmində də canlanma müşahidə olundu. Yeni yerli ixtisaslı kadrların hazırlanması və elmi mərkəzlərin yaradılması arxeoloji tədqiqatların elmi əsaslarla sistemli şəkildə aparılmasına şərait yaratdı. Ölkəmizdə Rusiyadan dəvət olunmuş alimlər də çalışırdılar. Akademik İ.İ.Meşşaninov Azərbaycan arxeologiyasının inkişafında rolu olmuşdur. Onun rəhbərliyi altında İ.M.Cəfərzadə, Ə.K.Ələkbərov və başqalarının iştirakı ilə Qarabağ, Naxçıvan və digər bölgələrə təşkil olunan ekspedisiyalarda arxeoloji abidələri tədqiq edərək bir sıra yeni nəticələr əldə edildi.

Arxeoloqlar Ə.Ələkbərovun, İ.Cəfərzadənin, D.Şərifovun, S.Qazıyevin, Y.İ.Hummelin əsərləri arxeoloji ədəbiyyat kütləsinin formalaşmasında xüsusi rol oynayır. Bu alimlərin iştirakı ilə XX əsrin 30-cu illərində Mil düzünə, Kiçik Qafqazın cənub-şərq ətlərinə, Naxçıvan ərazisinə və Azərbaycanın qərb rayonlarına ekspedisiyalar təşkil olunurdu.

1969-cu ildə hakimiyyətə gələn Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan tarixinin öyrənilməsinə xüsusi diqqət ayırmağa başladı. Heydər Əliyevin imzaladığı qərara əsasən 1974-cü ildə yerli kadr potensialını nəzərə alaraq elmi tədqiqatların səmərəliliyini yüksəltmək məqsədi ilə Azərbaycan Elmlər Akademiyası Tarix İnstitutunun tərkibində Arxeologiya və Etnoqrafiya Sektoru yaradıldı. Naxçıvan, Qəbələ, Şamaxı, Gəncə və digər bölgələrdə arxeoloji bazaların əsası qoyuldu. 70-80-ci illərdə çoxtəbəqəli arxeoloji qazıntılar aparılmağa başlandı. Artıq arxeologiya və etnoqrafiya sahəsi üzrə bir sıra mətbu orqanları yaradıldı və nəşr yeni edilən monoqrafiyaların ədəbiyyat kütləsinin nəzərəcarpacaq dərəcədə artması müşahidə olundu. Həmin dövrdə Kitab Palatasının təsis etdiyi cari biblioqrafik göstəricilərdə arxeologiya elminə dair nəşrlər ayrıca bölmə altında qruplaşdırılmağa başlandı.

Ölkəmiz müstəqillik əldə etdikdən sonra Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1993-cü il 8 iyul tarixli qərarı ilə Arxeologiya və Etnoqrafiya Sektorunun bazasında müstəqil Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun təsis edilməsi Azərbaycan arxeologiya və etnoqrafiya elminin daha geniş inkişafına zəmin yaratdı. Cənab İlham Əliyevin “Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutu tərəfindən 2008-2009-cu illərdə aparılması nəzərdə tutulan arxeoloji ekspedisiyaların maliyyələşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” 5 fevral 2008-ci il tarixli Sərəncamı ölkəmizin bütün bölgələrində arxeoloji tədqiqatların aparılmasına təkan verdi.